

Въ Бѣлградъ сърбитѣ били свободни. Тѣ имали князь и войска. Но въ голѣмата крепостъ, що се издига надъ Дунава, турцитѣ имали право да държатъ своя войска съ топове. Единъ день на чешмата станало нѣкакво спрѣчкване мажду турци и сърби. Сърбинъ убилъ единъ турчинъ. Станало голѣмо смущение и турската войска започнала да стреля отъ крепостъта съ топове върху сръбската махала и сърбитѣ. Започнала се битка. И нашитѣ пѣргави българи отъ дружината на Раковски грабнали оржие въ помощъ на сърбитѣ и нападнали турцитѣ. Станалъ кръвопролитенъ бой. Хаджи Димитъръ съ своитѣ момчета и Христо Македонски съ своята чета се стрелнали и подгонили турцитѣ. Стефанъ помагалъ на Хаджи Димитра и се отличилъ съ своята безпримѣрна храбростъ и пѣргавина. Той се мѣталъ отъ зидъ на зидъ, отъ покривъ на покривъ, прескачалъ по стрѣхи и нанасялъ съ ножъ и револверъ голѣми поражения на турцитѣ. Храбростъта и пѣргавината му учудили всички. Мнозина казвали, че той се катери като сърна по зидоветѣ. Затова го избрали за войвода.

Две години следъ това Стефанъ участвувалъ въ една чета изъ България. И тогава той показалъ сжщата пѣргавина, като се катерилъ като сърна по урви и стрѣмнини. Поради тази му способностъ другаритѣ му го кръстили: Стефанъ Караджа (караджа на български значи сърна).

На 5 срещу 6 юний 1868 година Стефанъ Караджа и Хаджи Димитъръ повели една дружина, 128 български юнаци, прехвърлили Дунава и стѣпили на българска земя при Свищовъ. Първата битка на дружината съ турцитѣ станала въ лозята при с. Карасенъ. Страшниятъ бой билъ победоносенъ за българитѣ. Паднали 6—7 момчета, но турцитѣ били разпрѣснати и пѣтътъ за Балкана отворенъ. Среща на дружината съ турци имало и на други мѣста, ала най-голѣма битка станала въ единъ долъ до с. Вишовградъ (Севлиевско). Дружината била командувана отъ двамата войводи. Турски войски и башибозуци налетѣли отъ околнитѣ турски села. Сражението станало страшно и кръвопролитно. Турската верига била разкъсана и Хаджи Димитъръ измъкналъ дружината за Балкана. За зла честь, въ боя билъ зле раненъ Стефанъ Караджа, който храбро се билъ на най-опасното мѣсто. Турцитѣ хванали ранения войвода и го закарали въ Русе, кждето го осѣдили на смъртъ. Но войводата билъ вече починалъ отъ ранитѣ си. За да сплашатъ българския народъ, турцитѣ заповѣдали да изнесатъ мъртвото тѣло на юнака и го окачатъ на бесилката.

Така славно загиналъ народниятъ войвода за свободата на България.

Никола Станевъ

